oculorum aciem succo reficere, aperto ac inciso caudice. Vnde intellectum est, vt scribit Plinius, oculorum quoque caliginem præcipuè eo releuari. Nostrates folia fœniculi virentia panibus & placentis quandoque substernunt in clibano, ad odoris & incrustationis gratiã. Adhæc pisces ijs infarciunt, præsertim marinos, ad conciliandã saporis suauitatem, & fallendam marinæ auræ graueolentiam, delicatulis palatis plerunq; molestam. Fœniculum, vt autor est Cõrardus Gesnerus, dulce est futurum si terrá circa radicem effossâ fimum bubulum ei inijciatur.

Fœniculi vsus non spernendus.

Lauandulæ, Menthæ, Thymi, & Solsequij, cura & auxilia.

CAP. XXI.

LAuandula, quæ & pseudonardus dicitur, duorũ generum apud nos esse solet: Vnum altiùs adolescens & maiorem odorem spirans: quòd quia non minùs placet quàm nardus, idcirco apud nos spicæ nomen sibi arrogauit, ex quo aspicum vulgò nũcupatur. Alterum tum amplitudine, tum odore est minus, quod quia balneis & hominum lauacris expetitur, elotaq; omnia, si permisceatur, odoris suauitate commendat, lauãda & lauãdula nominari solet. Illud mas, hoc fœmina multis esse creditur. Frutex est vbique nascens, folio crasso, carnoso & angusto, cui color languidus ad candidum vergens, frequentibus spicis in aristas sparsim purpurascentibus, & alicubi albicãtibus illustratus. Gaudet apricis & petrosis locis, tanta suauitatis fragrãtia præstans, vt omnes flores quibus remiscetur, odoris iucundi-

Lauandula, vnde dicatur, & eius pictura.

Loca lauandulæ accommoda: vbi de eius odore.

ditate

ditate prouocet. Qua dote vestibus inseritur, & scrinijs commendatur. Vterque frutex perpetua coma canescit: cuius spicata cacumina, & tõsiles vertices manipulatim in scopas & muscaria concinnatos vendere solent rustici ad varios odorũ vsus, vbi Solem aliquandiu sustinuerint. Hodie bigis & clitellis asinarijs per æstatem Lutetiæ venales vicatim proclamantur, & passim comportantur. Narbonensis Prouincia vtroque genere est fœlix, tam campis, quàm montibus. Fallũtur insigniter qui pro nardo Celtica vsurpant lauandulã: nam longè alia est plãta, vt alibi scribemus.

Lauandulæ spicata muscaria, & eorum vsus.

Lauandulæ alia est à nardo Celtica.

Mentha nomẽ in Gallia retinet, & à plerisque Romana cognominatur, præsertim quæ est hortensis: cauliculos gerit lentè punicanteis & odoratos, flagellis lanugine pubescentibus, folio sisymbrij, sed longiore & molli, æstate herbaceo, hyeme subflauo, & vbique odorato: cui purpureus flos circa cauliculorum fastigia spicatur. Iuxta fontes rectè ponitur, cuius si fortè semina defecerint, licet de noualibus sylueſtre menthastrum colligere, & inuersis cacuminibus deponere: nam ita feritatẽ exuet, ac edomabitur. Planta hæc semel sata pluribus annis restibili fertilitate durat, grato mẽsis odore cùm in iusculis, tum acetarijs & plerisque condimentis. Hanc ferro non expedit tãgere, vt alibi docuimus. Apricum locum amat, sed non valde pinguem, nec stercoratum: seritur q̃ planta, vel radicibus, æstate virens, hyeme verò flauescens. Galenus duplicem fecit: vnam hedyosmũ, ac si odoratam mentham dicas. Alteram inodoram, quam calamintham, alij menthastrum appellant. Hæc fera est & sylueſtris, illa mitis & satiua: quæ cultus mangonio humo-

Menthæ pictura & descriptio.

Mẽthæ satio & vsus.

Menthæ locus aptus.

Mentha duplex.

humorem ſibi aſciſcit, ex quo Venerem ſtimulare traditur: quod eſt omnium commune quæ ſemicocto humore ac ſpirituoſo & flatuoſo participant. Quæ res problematicum hoc Ariſtotelis adagium ſoluet, cur mentha belli tempore nec edi, nec ſeri debeat. Hoc enim cibo largè veſcentes in libidinem ruunt, quæ corpus & vires frangit, ac animos eneruat. Rectè itaque Dioſcoridi mentha Veneris auiditates cõcire traditur. Quæ res antiquos mouit, vt flagrante bello militibus menthã interdixerit. Vſu enim Veneris fortiſsimi quiq̃, ceu effœminati ac molles, facilè torpeſcunt. De menthaſtro, ſeu ſylueſtri mẽtha, quam nonnulli ſylueſtre pulegiũ vocant, hîc nihil ſcribam, niſi quòd folijs eius manducatis & impoſitis, Plinius elephantiã ſanari affirmat. Quod magni Pompeij ætate fortuito cuiuſdam experimẽto facie illita, compertum fuiſſe ſcribit. Sed id ad noſtrum Alexikepum pertinet.

Cur mentha belli tẽpore nec edi, nec ſeri debeat.

Menthaſtri vires in elephantiam.

Thymus & ſi magis conuenire videatur curãtibus aluearia quàm hortos, nihilominus de illo hîc ſcripturi ſumus, quòd cõdimentorum & coronarum cauſa, etiam in hortis ſtudioſè colatur. Duo ſunt eius genera. Vnum candidum lignoſa radice in collibus naſcens, quòd præſtantiſsimũ eſt. Alterum tam ſpecie, quàm flore nigrũ, quod Aëtius cibis damnauit: nam intus receptum facilè computreſcit, & bilioſos humores creat. Qui triuialis eſt, ſurculoſus frutex et dodrantalis eſſe ſpectatur, odore ſuauiſsimo, multis folijs ijsq̃ immortalibus comatus: floſculos gerens ex purpura candicantes, & capitella complicatarũ formicarum ſpecie. Vulgus Gallorum Thym nuncupat: plerique maioranam Anglicam. Gracili ſolo

Thymi duo genera.

Hortenſis thymi pictura.

& pe-

& petroso lætius prouenit: vnde neq; pinguem, neque stercoratum, sed apricũ desiderat locum. Semine & planta profilit, imò verò & flore sato nascitur, vt perhibet Theophrastus. Apiarij eo largè florescente prouentum mellis vberrimum certo sperant augurio. Nam flores apibus amicissimos creat, qui colorem & odorem melli addunt. Hinc Vergil.

Locus thymo accómodus: adhæc eius satio.

-redolentq; thymo fragrantia mella.

Thymus apibus gratissimus.

Hîc non omittendum, ex eodem Theophrasto, quòd destruitur peritq; flos thymi, si imber incesserit.

Solsequium, officinis Calẽdula, & vulgo Solsia nũcupatum, falsò à multis heliotropium esse existimatur, siue maius illud fuerit, siue minus. Non quòd Solem nõ sequatur, vt mox dicemus, sed quòd pictura ei planè repugnet. Nostratibus itaque Solsia nominatur, quasi solsequiam dicas. Fruticosa est planta, cauliculo dodrãtali, folio longiusculo, flore speciosò, crocato & odoris non ingrati: ex quo in coronamenta passim venire solet. Nascitur potissimùm in cultis: adhibetúrque & condimentis & acetarijs. Semen haud dubiè scorpionem imitatur, maximè quâ continetur in vagina. Vnde scorpioidem quidam esse putarũt, sed ineptè, meo iudicio, cum notæ scorpioidis illi non subscribant. Calendula apud herbarios dicitur, quòd singulis ferè mẽsium calendis florere, vel (vt alijs placet) fruticare deprehendatur. Rusticorum horologium quibusdam nũcupari solet, quòd matutinas meridianas, ac vespertinas horas de circũactu illis indicet. Alij Solis spõsam dixerunt, & solarem herbã, quod eius flores Solẽ ab ortu per meridiem in occasum se-

Hortẽse solsequium nõ esse heliotropium.

Solsequij pictura pulchra.

Cur solsequiũ calendula dicatur, & rusticorum horologium.

quan-

quantur, & notabili conuersione comitentur: ita vt quacunq; cœli parte sedem teneat ille, in eam cõuersi flores spectent: eoq;, etiam in nubilo aëre, dirigantur: ac si spiritu eius recrearentur, vigerent & agerentur: tantus syderis amor est: noctu eius desiderio, quasi mœrentes, contrahuntur, & meridie sese vndiq; explicant, ac si sponsum obuijs vlnis amplecti satagerent. Sed de his abundè scriptum in nostris Naturæ Arcanis, & alibi.

Mirus solsequij amor erga Solem.

Vettonicæ coronariæ, & Sampsuchi seu Maioranæ cura, auxilia, & secreta.

CAP. XXII.

VEttonicam coronariam (quæ inter flores superiùs erat describẽda) Gallorũ vulgus à floris figura, ocellum seu oilhettũ: vel ab odore, garyophylleam, nominare solet. Hæc tantam cum mulierculis iniuit gratiam, sui odoris iucũditate, & coloris præstãtia, vt perpaucæ reperiantur apud nos, quę in suis hortis, aut fictilibus vasis, fenestratim illam, cura admodũ diligenti, nõ foueant. Florem omnium speciosissimum profert, caryophyllorũ odoratu, sed longè suauissimo. Quorum alius cocco rutilat, alius saturata nitet purpura, alius niueo blãditur colore, alius verò vermiculato & vario applaudit aspectu. Omnibus teres, longiusculúsque calix conceditur, orbiculo superiore denticulatus, à quo folia prodeunt lentè fimbriata, in quibusdã frequentiore coma stipata, in alijs rariore, sed profundioribus incisuris crenata. Quæ cùm fuerint prorsus explicata, radiatum orbem circinãt per extrema serrarum, geminis vtrinque emicantibus stamineis

Vettonica mulierculis gratissima.

Pulcherrima vettonicæ descriptio.